

Accountantsverslag

Gemeente Bloemendaal
Boekjaar 2021

Aan de gemeenteraad van de
gemeente Bloemendaal
Bloemendaalseweg 158
2051 GJ Overveen

Amsterdam, 28 juni 2022

Geachte leden van de Gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat is opgesteld in het kader van de opdracht om de jaarrekening 2021 van de gemeente Bloemendaal te controleren.

Dit accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden uit hoofde van de jaarrekeningcontrole 2021 naar voren zijn gekomen. De bevindingen in dit verslag zijn besproken met de portefeuillehouder financiën en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Wij danken de medewerkers voor de samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van ons accountantsverslag.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en lichten de inhoud van deze rapportage graag nader aan u toe.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

drs. R. Opendorp RA
Partner Audit

Inhoudsopgave

Bestuurlijke
samenvatting

Uitkomsten
jaarrekening-
controle

Rechtmatigheid

Financiële positie

Bevindingen
interne beheersing

Overige
onderwerpen

Bijlagen

Bestuurlijke samenvatting

1. Bestuurlijke samenvatting

- Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2021 een goedkeurende controleverklaring te verstrekken voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.
- Het jaarverslag is cf. NV COS 720 verenigbaar met de jaarrekening en voldoet aan de laatste actuele voorschriften.
- Het Besluit Begroting en Verantwoording is in alle van materieel belang zijnde opzichten nageleefd in 2021.
- Er is één begrotingsoverschrijding geconstateerd maar past binnen het bestaande beleid en zijn goed toegelicht.
- Inzake de kosten jeugdwet en de Wmo steunt de gemeente (deels) op productieverantwoordingen van zorgaanbieders die zijn voorzien van een controleverklaring en finale afrekeningen. Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden en de ontvangen controleverklaringen resteert inzake de kosten Jeugdwet en Wmo inclusief de PGB's een onzekerheid van € 1,07 miljoen.
- Wij hebben ten aanzien van de financiële rechtmatigheidscontrole een aantal aanbestedingsfouten geconstateerd die wij, op basis van de rapporteringstolerantie, aan u zouden moeten rapporteren. De omvang van de onrechtmatige aanbestedingsfout bedraagt € 419.000 wat nog past binnen de tolerantiegrenzen.
- Wij hebben geen controleverschillen (financiële fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd.
- Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2021 in overeenstemming is met de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en dat de jaarrekening 2021 van de gemeente Bloemendaal voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Opdracht, scope en uitkomsten

Reikwijdte van de controle

De jaarstukken van uw gemeente bestaan uit:

- het jaarverslag (programmaverantwoording + paragrafen);
- de jaarrekening;
- bijlagen.

Met de opdrachtbevestiging van d.d. 20 oktober 2021 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2021. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Overzicht toleranties

De materialiteit bij de uitvoering van onze controle is € 613.000. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.

Grondslag		Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	1% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 613.000
Goedkeuringstolerantie onzekerheden	3% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 1.840.000
Rapporteringstolerantie	o.b.v. controleprotocol	€ 100.000

Kernpunten en significante risico's in de controle

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen, onder andere met betrekking tot de volgende kernpunten van de controle:

- Risico op onrechtmatige onttrekkingen van middelen.
- Aanbestedingsrechtmatigheid.
- Risico dat het management van de gemeente de procesafspraken doorbreekt, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels. Dit risico ziet bij uw gemeente met name toe op de schattingsposten in de voorzieningen.
- Prestatielevering van de inkopen.
- Prestatielevering van de jeugdzorg, de WMO en andere voorzieningen die vanwege COVID-19 hebben stilgelegen.
- Verantwoording in het kader van de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Verslaggevingsrichtlijnen

Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving beoordeeld. Uw gemeente heeft gedurende 2021 geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen. Wij concluderen dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen aanvaardbaar zijn en dat de toepassing daarvan, samen met de in de jaarrekening opgenomen toelichtingen, een getrouw beeld geeft van de financiële positie van de gemeente.

Managementinzicht en schattingen

Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd. Wij hebben vastgesteld dat dit aanvaardbaar is in het kader van de jaarrekening als geheel.

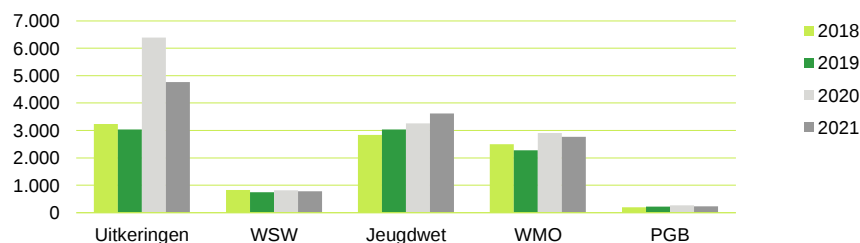
Sociaal domein (1/3)

Algemeen

De gemeente Bloemendaal voert diverse regelingen uit in het sociaal domein waarbij taken veelal zijn ondergebracht bij derde partijen. Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de belangrijkste onderdelen en door wie deze werkzaamheden uitgevoerd worden:

Onderdeel	Uitvoerder	Wijze van uitbesteding	Bepaling last boekjaar
Uitkeringen (Participatiewet)	IASZ	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten
Werkdeel (WSW)	Paswerk	Delegatie	Vaste bijdrage op basis van de begroting
Jeugdwet	IASZ	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten
WMO	IASZ	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten
PGB's	IASZ	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten

In de jaarrekening zijn diverse posten en geldstromen inzake het sociale domein verantwoord. De totale omvang van de uitgaven en de ontwikkeling vanaf 2018 kan als volgt worden weergegeven:

Uitkeringen (Participatiewet)

De participatiewet is ondergebracht bij de Intergemeentelijke Afdeling Sociale Zaken (hierna: IASZ). De daling van de uitkeringen worden veroorzaakt door lagere lasten ten aanzien van Tozo. Door de accountant van de IASZ is een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij de SiSa-bijlage 2021 en het participatiedeel van de exploitatierekening van de gemeente Bloemendaal. De lasten uit hoofde van de participatiewet zijn derhalve getrouw en rechtmatig opgenomen in de jaarrekening van de gemeente Bloemendaal.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers

Het kabinet heeft de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (hierna: Tozo) in 2021 verlengd om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. Op basis van de Tozo kunnen zelfstandigen een beroep doen op twee soorten voorzieningen: een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en een lening voor bedrijfskapitaal. IASZ heeft namens de gemeente in 2021 € 1,0 miljoen verstrekt in het kader van de Tozo. Er zijn in 2021 201 aanvragen behandeld.

Het is toegestaan om de IB-signalen over 2021 uit te voeren in 2022, waarbij geen fout in de verantwoording ontstaat als en voor zover er sprake is van een toereikend M&O beleid. De accountant van IASZ heeft vastgesteld dat er sprake is van een toereikend M&O beleid, waarbij signalen, al dan niet steekproefsgewijs, op basis van een risico afweging nader worden onderzocht.

Wij adviseren de gemeente om toe te zien dat de IB-signalen over 2021, conform M&O beleid, in 2022 alsnog worden onderzocht. De opvolging hiervan vormt onderdeel van de accountantscontrole 2022. Het toe zien op de afwikkeling van de IB-signalen kan de gemeente doen tijdens de ambtelijke afstemmingen met de IASZ.

Sociaal domein (2/3)

Jeugdwet

De uitvoering van de jeugdzorg is ondergebracht bij de IASZ. De IASZ is derhalve verantwoordelijk voor de controle van de levering van de afgesproken zorg aan begunstigen in de gemeente Bloemendaal. Om deze taak goed uit te voeren volgt de IASZ het landelijke controleprotocol waarin de kaders voor de uit te voeren werkzaamheden van de accountant van de zorgaanbieders zijn vastgelegd. Hierin staat onder meer dat met de grote zorgaanbieders is afgesproken dat zij een controleverklaring verstrekken over de getrouwheid en rechtmatigheid van de kosten van jeugdzorg. Deze controleverklaringen zijn nodig om zekerheid te krijgen dat alle uitgevoerde zorg voor de juiste indicatie, voor de juiste prijs aan een inwoner van de gemeente Bloemendaal is geleverd.

De gemeente Bloemendaal heeft de totale kosten inzake de Jeugdwet gebaseerd op de definitieve jaarrekening van de IASZ. De totale kosten exclusief PGB's bedragen circa € 3,6 miljoen (2020: € 3,2 miljoen). De accountant van de IASZ heeft haar controle afgerond, de omvang van de onzekerheid als gevolg van het ontbreken van productieverantwoordingen inclusief controleverklaring is als volgt:

Omschrijving	Bedrag
Totale kosten jeugdhulp	€ 3.614.000
Onderbouwd door productieverantwoording voorzien van controleverklaring.	€ 2.905.000
Onzekerheid	€ 709.000

WMO

De taken van de WMO zijn door de gemeente Bloemendaal tevens ondergebracht bij de IASZ. Inzake Wmo is de gemeente met betrekking tot de levering van de zorg net als bij jeugd afhankelijk van goedkeurende controleverklaringen van zorgaanbieders. De totale kosten voor Wmo bedragen € 2,8 miljoen (2020: € 2,9 miljoen). Deze kosten zijn tevens gebaseerd op de definitieve jaarrekening van de IASZ. De accountant van de IASZ heeft haar controle afgerond, de omvang van de onzekerheid is als volgt:

Omschrijving	Bedrag
Totale kosten WMO	€ 2.761.000
Onzekerheid vanwege ontbreken productieverantwoordingen	€ 124.000

Eigen bijdrage WMO

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is.

Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. De gemeente Bloemendaal heeft deze onzekerheid in de jaarrekening 2021 toegelicht.

Sociaal domein (3/3)

PGB's

De gemeente Bloemendaal heeft de totale kosten inzake de PGB-budgetten gebaseerd op de definitieve jaarrekening van de IASZ. De totale verantwoorde lasten over het boekjaar zijn € 233.000 (2020: € 257.000). Hiervan heeft € 127.000 betrekking op Wmo en € 105.000 op jeugd.

Evenals vorig jaar heeft geen sluitende controle op de levering van de zorg plaatsgevonden door de accountant van de SVB en/of door de IASZ. Wij hebben geconstateerd dat de gemeente vanaf boekjaar 2021 een kwaliteitsmedewerker in dienst heeft genomen die diverse controles uitvoert inzake PGB's. Op basis hiervan constateren wij een verbetering ten opzichte van voorgaande jaren. Wij hebben kennis genomen van deze werkzaamheden, echter concluderen wij dat de werkzaamheden nog onvoldoende diepgang hebben om daadwerkelijk de prestatielevering van de PGB's aan te tonen.

Het volledige bedrag aan PGB's is derhalve als onzekerheid meegenomen in ons oordeel. Wij vragen u om voor boekjaar 2022 de werkzaamheden uit te breiden en hierbij alle toets- en aandachtspunten uit de SDO-notitie 'Controle interne beheersing Jeugd en Wmo voor gemeenten en accountants' mee te nemen in de controle.

Omschrijving	Bedrag
PGB jeugd	€ 105.000
PGB Wmo begeleiding	€ 107.000
PGB Wmo huishoudelijke hulp	€ 20.000
Totaal	€ 233.000

Covid-19

Impact Covid-19 voor de gemeente

De belangrijkste effecten van de corona-crisis voor de gemeente zijn nader toegelicht in een afzonderlijke paragraaf.

De belangrijkste impact voor de gemeente en voor onze controle is hieronder benoemd:

- Uitvoeren Tozo regeling (uitbesteed aan IASZ);
- Aanvullende rijksbijdragen die zijn verstrekt in relatie tot Covid-19;
- Subsidieverantwoording door subsidie ontvangende partijen (prestatielevering);
- Onderbouwing prestatielevering zorgaanbieders;
- Risicoanalyse mogelijke Covid-19 impact op balansposities (o.a. in het kader van mogelijke oninbaarheid);
- Toelichting met betrekking tot corona in jaarverslag en jaarrekening (diverse paragrafen, met name onder weerstandsvermogen en bedrijfsvoering);
- Aanvullende bijdrage van het Rijk welke worden verantwoord in de SiSa-bijlage.

Uit de controle aangaande “specifieke” Covid-19 items komen de volgende bevindingen voort:

- De gemeente Bloemendaal heeft de aanbeveling van de commissie BBV om een aparte paragraaf “effecten Covid-19” op te nemen overgenomen als bijlage.
- De aard van de crisis bracht snelle besluitvorming met zich mee en door de gemeente is op periodieke basis geacteerd op de uitdagingen die vanuit Covid-19 naar voren zijn gekomen. Aangezien de rechtmatigheid van financiële transacties een belangrijk aspect van de jaarstukken en de daarin opgenomen bijlagen is, zijn de financieel relevante stukken in de jaarrekening opgenomen en toegelicht.
- Wij hebben diepgaande aanvullende controles uitgevoerd op de waardering dan wel inbaarheid van posities zoals vaste activa, vorderingen, gevormde voorzieningen, rechtmatigheid subsidieverantwoordingen, etc. Uit onze jaarrekeningcontrole 2021 zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen, anders dan in ons verslag gemeld. We constateren dat de gemeente zelf al aanvullende analyses had uitgevoerd en overeenkomstig heeft verwerkt (bijvoorbeeld voorziening dubieuze debiteuren).
- Ten aanzien van uw gemeentelijke gesubsidieerde instellingen zijn door het college aanvullende afspraken gemaakt over de besteding van de subsidiebijdrage in 2021 als gevolg van de beperkingen vanuit COVID-19. Wij hebben vastgesteld dat de subsidies getrouw en rechtmatig zijn verantwoord in de jaarrekening 2021.
- Uit onze nadere detailcontroles en onderzoek inzake Tozo op de rapportages van de accountant van het IASZ zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen. Op basis van ons afsluitende overleg met de accountant van het IASZ constateren wij dat hier toereikende aanvullende werkzaamheden op zijn verricht.

Overige bevindingen

Vitaal Vogelenzang

De raad heeft op 17 september 2020 besloten voor het openen van de grondexploitatie Vitaal Vogelenzang. De boekwaarde van dit project bedraagt ultimo 2021 € 243.000 (2020: € 70.000) en bestaat voornamelijk uit voorbereidings- en plankosten.

In 2021 heeft er een aanbesteding plaatsgevonden inzake het ontwikkelen van het project Vitaal Vogelenzang. De opdracht is in 2022 gegund aan een marktpartij waarbij de grond door de gemeente wordt overgedragen ten behoeve van de realisatie van woningen. Deze marktpartij is verantwoordelijk voor het ontwerp en oplevering van de woningbouw. Daarnaast zal deze marktpartij verantwoordelijkheid zijn voor de sloop van bestaande bebouwing, het bouwrijp maken van bouwkvavels en het ontwerpen, realiseren en opleveren van de toekomstige openbare ruimte. De gemeente is slechts verantwoordelijk voor een deel van de plankosten en loopt derhalve beperkt risico.

De opbrengsten voor de gemeente Bloemendaal bestaan uit het grondbod van de winnende inschrijving verminderd met de aanneemsommen voor de realisatie van het clubhuis, sportcomplex en de openbare ruimte. De realisatie van het clubhuis en de sportvelden zullen geen onderdeel zijn voor de grondexploitatie en hiervoor zal een apart krediet worden aangevraagd door het college.

Het verwachte resultaat van de grondexploitatie dekt de door de gemeente te maken kosten.

Pensioenvoorziening

Ultimo 2021 heeft de gemeente een pensioenvoorziening gevormd in de jaarrekening van € 0,4 miljoen. Voorheen had de gemeente de uitvoering van het APPA-plan belegd bij een externe pensioenverzekeraar. Deze heeft aangegeven per 1 januari 2022 te stoppen met de dienstverlening, waardoor de gemeente ultimo 2021 zelf verantwoordelijk is voor het vormen van een verplichting in de jaarrekening.

In de concept jaarrekening die eerder aan de raad verstrekt is was sprake van een hogere APPA voorziening. De organisatie heeft met het op de eigen balans opnemen van de APPA voorziening die extern was ondergebracht voor de wethouders die (met ingang van de notitie arbeidsgelateerde verplichtingen) nog niet met pensioen waren tevens de pensioenen die reeds ingegaan waren en ten laste van de begroting worden gebracht aan de voorziening toegevoegd. Conform verslaggevingsvoorschriften is dan sprake van een stelselwijziging en is dit pas toegestaan als de raad heeft besloten over deze stelselwijziging. Aangezien in 2021 hierover geen besluit is genomen hebben wij deze gevormde voorziening voor dit onderdeel laten corrigeren.

Aandelen De Meerlanden

In 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met de verkrijging van 5.988 aandelen in De Meerlanden tegen een bedrag van € 1,2 miljoen. Dit leidt in de jaarrekening tot een toename van de kapitaalverstrekkings aandeelnemingen met € 1,2 miljoen. Door deze aandelentransactie is het aandelenbelang van de gemeente Bloemendaal gestegen van 2,65% naar 6,79% wat naar verwachting zal leiden tot een jaarlijkse toename van de dividendopbrengst met € 45.000.

Controleproces

Tijdens onze controle hebben wij geconstateerd dat de tijdigheid en de kwaliteit van de aanlevering van stukken voor verbetering vatbaar is. Dit heeft enigszins geleid tot inefficiënties en een langere doorlooptijd van de controle. Na afloop van de jaarrekeningcontrole 2021 zullen wij met de ambtelijke organisatie evalueren hoe dit proces verder verbeterd kan worden voor boekjaar 2022.

Aandachtspunten auditcie

Integriteitsmeldingen

Binnen de gemeente Bloemendaal is het volgende beleid aanwezig ten aanzien van integriteit:

- Gedragscode Integriteit gemeente Bloemendaal (vastgesteld door de raad op 19 september 2018)
- Integriteitsprotocol politieke ambtsdragers (vastgesteld op 12 november 2020 door de raad)
- Regeling integriteitsmeldingen ambtenaren Bloemendaal en Heemstede 2019 (vastgesteld door het college op 3 september 2019)

Volgens het integriteitsprotocol politieke ambtsdragers worden integriteitsmeldingen tegen politieke ambtsdragers schriftelijk ingediend bij de burgemeester. De burgemeester stuurt de integriteitsmelding door naar de commissie Integriteit die de melding in behandeling neemt en hierover een uitspraak doet. De commissie Integriteit is een onafhankelijke commissie die is benoemd door de raad en bestaat uit 5 leden die allen niet woonachtig zijn in de gemeente Bloemendaal.

Integriteitsmeldingen tegen ambtenaren worden volgens de Regeling integriteitsmeldingen ambtenaren Bloemendaal en Heemstede 2019 in behandeling genomen door de gemeentesecretaris die wordt geadviseerd en ondersteund door een integriteitscoördinator. Het team Juridische Ondersteuning is verantwoordelijk voor de registratie van alle ingediende integriteitsmeldingen en registreert deze in een Excel-bestand. In dit bestand wordt tevens de afhandeling van integriteitsmeldingen bijgehouden. In paragraaf 1.5 Bedrijfsvoering en Overhead op pagina 121 van de jaarstukken wordt ingegaan op de afhandeling van integriteitsmeldingen in boekjaar 2021. Vanuit de auditcommissie is het verzoek gekomen om te kijken naar de afhandeling van meldingen die betrekking hebben over het boekjaar 2021. Onze werkzaamheden heeft zich derhalve uitsluitend geconcentreerd op de afhandeling in 2021 met betrekking tot meldingen die in boekjaar 2021 zijn ingediend als ook de meldingen die in 2021 zijn ingetrokken volgens deze paragraaf.

- Volgens het jaarverslag zijn in totaal 15 integriteitsmeldingen (i.e. 13 tegen politieke ambtsdragers en 2 tegen ambtenaren) ingediend. Wij hebben vastgesteld dat dit aantal aansluit met het bestand van het team Juridische Ondersteuning. Wij hebben niet de volledigheid en nauwkeurigheid van de meldingen in het Excel-bestand gecontroleerd.
 - Inzake de 13 meldingen tegen politieke ambtsdragers staan er ultimo 2021 nog 11 meldingen open volgens het overzicht van team Juridische Ondersteuning. Volgens het overzicht zijn 2 meldingen afgehandeld. Eén melding is afgehandeld door de integriteitscommissie en de raad is hierover geïnformeerd op 16 december 2021. De andere melding betrof een herhaling van een integriteitsmelding welke reeds in behandeling was bij integriteitscommissie. Dit is aan de melder medegedeeld per brief.
 - De 2 integriteitsmeldingen tegen ambtenaren zijn volgens het bestand van team Juridische Ondersteuning afgehandeld in het lopende boekjaar. Wij hebben dit geverifieerd aan de hand van onderliggende brieven.
- Verder zijn in 2021 in totaal 21 meldingen schriftelijk ingetrokken door de indiener. Deze meldingen hadden betrekking op de periode 2018 – 2020. Wij hebben dit aantal kunnen verifiëren aan de hand van onderliggende documenten.

Jaarverslag

Jaarverslag

In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting, zoals in de jaarstukken 2021 is opgenomen.

Voor de accountantscontrole onderzoeken wij het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiele afwijkingen gesignaleerd.

Hieronder zijn onze conclusies en aanbevelingen inzake het jaarverslag opgenomen:

Element jaarverslag	Onze waarneming
Vereisten BBV	Uw jaarverslag voldoet aan de vereisten van de BBV
Verenigbaar	Uw jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening
Paragrafen	Alle verplichte paragrafen zijn opgenomen en zijn kwalitatief van voldoende niveau met enkele aanbevelingen (zie hieronder)
Paragraaf Verbonden Partijen	In de paragraaf Verbonden Partijen is voor zover mogelijk de definitieve financiële gegevens 2021 van de verbonden partijen vermeld.
Paragraaf Weerstandsvormogen en risicobeheersing	De risico's zijn uitgebreid toegelicht in deze paragraaf.
Informatiewaarde	De toelichtingen zijn goed leesbaar en geven een adequate analyse tussen het uitgevoerde beleid en de financiële gevolgen.
Incidentele baten en lasten	De toelichting op de incidentele baten en lasten voldoet aan notitie 'Structurele en incidentele baten en lasten'. Wij adviseren u wel om een grensbedrag op te nemen in de financiële verordening vanaf welke omvang incidentele lasten en baten afzonderlijk gespecificeerd worden in het overzicht incidentele lasten en baten.
Covid-19	Uw gemeente heeft ervoor gekozen om een afzonderlijke paragraaf op te nemen waarin de impact als gevolg van Covid-19 is beschreven. Hiermee geeft u een goed inzicht in deze bijzondere gebeurtenissen.

SiSa-bijlage en WNT

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die niet gecorrigeerd zijn en de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

In bijlage A bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

WNT verantwoording

Sinds enkele jaren geldt de Wet normering topinkomens (WNT). Op basis van deze wet zijn de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector en de uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen wettelijk gemaximeerd. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. Beide topfunctionarissen zijn in loondienst. Gedurende 2021 heeft er een wijziging plaatsgevonden van gemeentesecretaris.

Voor topfunctionarissen geldt naast de maximering van de bezoldiging en eventuele uitkering wegens beëindiging van het dienstverband een publicatieverplichting in de jaarrekening. Deze publicatieverplichtingen geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen met een dienstbetrekking, indien hun bezoldiging het algemene bezoldigingsmaximum (naar rato van de omvang van het dienstverband) overschrijdt.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2021 niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Wij willen benadrukken dat de naleving van de anticumulatiebepaling (het nagaan of topfunctionarissen van uw gemeente betrokken zijn bij andere organisatie c.q. nevenactiviteiten hebben welke onder de WNT vallen) overigens geen onderdeel uitmaakt van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

Rechtmatigheid

Rechtmatigheid

Europese aanbestedingsrichtlijnen

In het kader van de rechtmatigheid van de jaarrekening 2021 is een controle uitgevoerd op de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen. Uit onze controle op de rechtmatigheid van de inkoop blijkt dat voor 4 gemeentelijke inkooptrajecten met een inkoopwaarde van in totaal € 419.000 niet de juiste procedure is gevolgd. Op basis van onze controle komt naar voren dat deze inkoop Europees aanbesteed hadden moeten worden. Wij hebben dit bedrag als rechtmatigheidsfout aangemerkt.

Wij adviseren het college om de interne beheersing op de aanbestedingen verder aan te scherpen met name op het gebied van inhuur van derden en ICT (vendor lock). Verder constateren wij dat de kwaliteit van de spendanalyse nog niet op het vereiste niveau is en dat weinig vooruitgang is geboekt ten opzichte van voorgaand jaar. Voor aankomend jaar adviseren u om serieuze stappen te zetten om de spendanalyse naar een hoger en meer gedetailleerd niveau te tillen zodat tussentijdse gemonitord kan worden of aanbestedingen op een rechtmatige en adequate wijze volgens de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen hebben plaatsgevonden.

Om dit punt echt te borgen is het noodzakelijk een verplichtingenadministratie op te zetten waarbij digitaal de gehanteerde inkoopprocedure als stappenplan vast te leggen (omvang in tijd en bedrag alsmede gevolgde procedure). Hierdoor kan via het systeem getoetst worden of de procedure rechtmatig is en kan achteraf op basis van een analyse de risico dossiers beoordeeld worden in plaats van de nu tijdsintensieve spendanalyse. Dit zorgt gelijk voor een enorme stap in beheersing op een zeer omvangrijke financiële stroom en leidt tot een verbetering in het inzicht in de verwachte lasten in het boekjaar.

Begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2021, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2018 van de Commissie BBV.

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het college een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen het bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma. Het college stelt uw gemeenteraad voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2021. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Wij constateren de volgende overschrijding op lastenniveau ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Lastenoverschrijding programma	Begrotingsafwijking
Programma 06 Sociaal Domein (totaal € 0,3 miljoen)	€ 0,3 mio is onrechtmatig maar telt niet mee voor het oordeel aangezien de overschrijding wordt veroorzaakt door open einde regelingen.

Rechtmatigheid

Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de gemeenteraad geautoriseerde kredieten. Wij constateren dat er geen overschrijdingen op investeringen aanwezig zijn ten opzichte van de gevoteerde kredieten.

Mutaties in de reserves

De mutaties in de reserves zoals opgenomen in de jaarrekening kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000)	Gewijzigde begroting	Jaarrekening	Vershil
Dotaties	- 995	- 938	57
Onttrekkingen	1.473	1.448	-25
Saldo mutaties in de reserves	478	510	32

Uit onze controle inzake de mutaties in de reserves zijn geen bevindingen voortgekomen.

Financiering

In 2021 heeft uw gemeente geen nieuwe langlopende leningen afgesloten.

Ten aanzien van de naleving van de renterisiconorm, het kasgeldlimiet en de naleving schatkistbankieren merken wij op dat de gemeente Bloemendaal zich aan de wettelijke normen heeft gehouden, zoals ook toereikend is toegelicht in de paragraaf financiering respectievelijk de jaarrekening.

Niet financiële beheershandelingen

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Financiële positie

Financiële positie

Weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Hieronder hebben wij de ontwikkelingen in uw kengetallen en een relatie naar de landelijke ontwikkelingen weergegeven:

Kengetallen	Gemeente		Landelijk	
	2021	2020	2021*	2020
Netto schuldquote	27,5	22,1	72,6	48,7
Netto schuldquote gecorrigeerd	26,2	21,0	66,6	42,3
Solvabiliteit	51,7	52,3	30,5	35
Grondexploitaties	0,4	0,1	8,5	8,5
Belastingcapaciteit	195,4	187,9	105,2	102,6
Structurele exploitatieruimte	0,5	0,9	0,6	2,5

* Is gebaseerd op de begrotingssaldi

Op basis van de kengetallen stellen wij vast dat de gemeente beter scoort dan het landelijk gemiddelde.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Hieronder is het verloop over de afgelopen 3 jaar weergegeven inclusief een kwalificatie van de weerstandratio. De weerstandscapaciteit bedraagt, inclusief het voorstel tot resultaatbestemming € 31,6 miljoen (2019: € 30,8 miljoen). Er is dus sprake van een lichte stijging van 3% van de beschikbare weerstandscapaciteit ten opzichte van 2020.

De grootste door uw gemeente geïdentificeerde risico's op basis van kans en impact zijn:

- Herverdeling algemene uitkering gemeentefonds (€ 900.000)
- Risico's met betrekking tot open einde regelingen (€ 750.000)
- Risico's laag en onbekend 3% van de beïnvloedbare lasten (1,5 miljoen)

Het weerstandratio bedraagt 9,31 en kan als uitstekend worden gekwalificeerd.

(bedragen * EUR 1.000)	2021	2020	2019
Weerstandscapaciteit	31.644	30.800	18.484
Risico's	3.399	2.550	2.016
Weerstandratio	9,31	12,08	8,53

Weerstandratio	Betekenis
≥ 2.0	Uitstekend
$1.4 < 2.0$	Ruim voldoende
$1.0 < 1.4$	Voldoende
$0.8 < 1.0$	Matig
$0.6 < 0.8$	Onvoldoende
< 0.6	Ruim onvoldoende

Bevindingen interne beheersing

Bevindingen interne beheersing

4.1 Algemeen

Naar aanleiding van onze tussentijdse controle over 2021 hebben wij op 20 december 2021 een management letter uitgebracht. Onze doelstelling van deze controle is om een beeld te krijgen of de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle toereikend zijn in het kader van onze opdracht tot de controle van de jaarrekening van uw gemeente. Dit beeld is in belangrijke mate bepalend voor onze risico-inschatting en hiermee voor de omvang en diepgang van onze werkzaamheden die wij bij de jaarrekeningcontrole moeten uitvoeren teneinde de gewenste zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening géén materiële fouten bevat. Uit onze risico-inschatting komen een aantal risicogebieden naar voren die een verhoogd risico met zich meebrengen op een materiële fout in uw jaarrekening. De belangrijkste bij uw gemeente onderkende risico's / kernpunten in de controle zijn:

- Rechtmatigheid aanbestedingen (verhoogd risico);
- Risico dat het management van de gemeente de procesafspraken doorbreekt, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels. Dit risico onderkennen wij ten aanzien van de afgrenzing van de kosten (verhoogd risico).
- Prestatielevering inkopen;
- Prestatielevering bij persoonsgebonden budget bij zowel wmo als jeugdhulp;
- Rechtmatigheid van de Tozo-verstrekingen;
- Prestatielevering van de jeugdzorg, de WMO en andere voorzieningen
- Nauwkeurigheid van de onderhoudsvoorzieningen.

4.2 Automatisering

IT wordt een steeds belangrijker onderdeel van de bedrijfsvoering en daarmee ook van de jaarrekening- controle. Uit onze IT audit komt naar voren dat ook op het gebied van automatisering nog verbeteringen mogelijk zijn. Deze bevindingen zijn opgenomen in bijlage E. Enerzijds in verband met de risico's die er mee samenhangen. Anderzijds om de IT omgeving de bedrijfsvoering zo goed mogelijk te laten faciliteren.

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

4.3 Fraude, corruptie en naleving wet- en regelgeving

Fraude

Het college is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit en dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het toezicht op het college in de uitvoering van deze taken.

Voor het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid maakt het college gebruik van diverse beheersingsmaatregelen, zoals interne richtlijnen en gedragscodes, controle technische functiescheiding en periodieke rapportages over financiën.

Ten behoeve van onze jaarrekeningcontrole identificeren wij, in het kader van onze beroepsregels (NV COS 240/250), de risico's met betrekking tot fraude en overtreding van wet- en regelgeving en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en signaleren van (materiële) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Voor zover relevant voor onze controle voeren wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Onze controle is echter niet specifiek gericht op het signaleren van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. In het kader van onze controle hebben wij geen bevindingen te melden met betrekking tot fraude.

Bevindingen interne beheersing

Naleving wet- en regelgeving en overige

Wij informeren de gemeenteraad over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin de gemeenteraad in staat is haar taken te vervullen.

Corruptie en omkopingsrisico's

Uw gemeente maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen.

Corruptie is een wereldwijd probleem waarbij het uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw gemeente te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking "Corruptie, werkzaamheden van de accountant" verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:

- Detailcontrole op de inkopen en aanbestedingen om vast te stellen dat alle inkopen conform de geldende Europese aanbestedingsregels en de Aanbestedingswet 2012 zijn aanbesteed.
- Door middel van een steekproef vaststellen of voor alle inkopen welke in rekening zijn gebracht aan de gemeente ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij.
- Door middel van een steekproef vaststellen of bij alle materiële grondaankopen en –verkoop door de gemeente vastgestelde procedures in materiële zin zijn gevolgd.
- Door middel van een steekproef vaststellen of alle verstrekte subsidies in overeenstemming met de geldende interne wet- en regelgeving zijn verstrekt.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bevindingen voortgekomen.

Overige onderwerpen

Overige onderwerpen

Fraude en continuïteit in de controleverklaring

Als reactie op de rapporten van de Commissie Toezicht Accountancysector en Monitoring Commissie Accountancy heeft de NBA in de 2e helft van 2020 aangekondigd dat zij het beleid op de gebieden Fraude en Continuïteit meer concreet en meer zichtbaar tot uitdrukking wil brengen.

In het voorjaar van 2021 is een pilot uitgevoerd waarbij aan accountantsorganisaties is gevraagd aandacht aan deze onderwerpen te besteden in de controleverklaring. Het gaat niet om een uitbreiding van uit te voeren werkzaamheden maar over het rapporteren over onze werkzaamheden. Inmiddels is de volgende stap gezet en zijn in december 2021 de beroepsregels (vastgelegd in de Nadere Voorschriften Controle en Overige Standaarden) aangepast.

De aanvulling in Standaard 700 komt er in hoofdlijnen op neer dat afzonderlijke secties voor de onderwerpen continuïteit en fraude in de controleverklaring worden opgenomen. Hierin wordt uiteengezet hoe de accountant bij de controle-aanpak inspeelt op risico's ten aanzien van fraude en continuïteit en worden de uitgevoerde werkzaamheden toegelicht.

Als aanvulling kan de accountant ook de uitkomsten van deze werkzaamheden of belangrijke waarnemingen met betrekking tot het onderwerp toelichten. De beide secties worden in alle controleverklaringen (verplicht) opgenomen; ook in situaties waar geen sprake is van ernstige continuïteitsonzekerheid of spraakmakende fraudecasuïstiek. Deze verplichting geldt voor de verklaring bij de jaarrekening 2022.

Omdat binnen de publieke sector het begrip continuïteit minder relevant is, zijn de stakeholders nog in overleg hoe de accountant hier voor de publieke sector invulling aan gaat geven. Ten aanzien van de fraudecasuïstiek zou idealiter de nieuwe sectie in de controleverklaring moeten aansluiten op de frauderisico-analyse opgesteld door het college, dan wel de toelichting van het college op eventuele frauderisico's in de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de loop van 2022 wordt de Wet versterking decentrale rekenkamers van kracht. In de tweede nota van wijziging is hierin ook de rechtmatigheidsverantwoording meegenomen die het college van burgemeester en wethouders met ingang van 2022 moet afleggen. Deze verantwoording wordt onderdeel van de jaarrekening en daarmee ook object van onderzoek van de accountant ten aanzien van getrouwheid van de jaarrekening.

In de Kadernota rechtmatigheid 2022 is door de commissie BBV invulling gegeven aan de rechtmatigheidsverantwoording met betrekking tot het voorwaarden-, begrotings- en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Voor u als gemeente is het van belang om:

- de rapporteringsgrens vast te stellen (0-3% van de begrote lasten na dotatie aan de reserves);
- het normenkader 2022 op te stellen (en dit door de raad te laten vaststellen);
- het normenkader te vertalen in een toetsingskader (toetspunten financiële rechtmatigheid);
- beheersdoelstellingen, risico's en beheersmaatregelen te formuleren;
- een controleplan opstellen; en
- de controlewerkzaamheden uitvoeren.

Daarbij vragen wij specifieke aandacht voor deugdelijke dossiervorming.

Bij de gemeenten die hiertoe in 2021 al een pilot hebben gedraaid is gebleken dat het geen sinecure is om de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording goed in te richten. De intentie van de wetswijziging is om de gemeentelijke organisatie beter in control te laten komen. Dat betekent dus ook dat de organisatie, denk aan budgethouders en management, moeten worden meegenomen. Ook gaat de wetswijziging uit van collectieve verantwoordelijkheid van het college. Dat vraagt het creëren van breed draagvlak en betrokkenheid. Wij adviseren u tijdig de werkzaamheden op te starten, niet alleen de controle, maar juist ook de versterking van de interne beheersing. Hoewel alleen financiële rechtmatigheid nu een wettelijke borging kent, is bovenstaand framework ook goed toe te passen bij o.a. doelmatigheid, doeltreffendheid, niet-financiële rechtmatigheid, fiscaliteit en IT.

Overige onderwerpen

Environmental Social and Governance rapportage

In april 2021 heeft de Europese Commissie de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) gepubliceerd. Als gevolg van deze richtlijn worden grote bedrijven verplicht om met ingang van het boekjaar 2023 te rapporteren over hun impact op milieu- en sociale zaken. De richtlijn heeft tot doel de kwaliteit van de gerapporteerde informatie met betrekking tot ESG-aangelegenheden te verbeteren, met als uiteindelijk doel de transformatie naar een duurzamere economie te ondersteunen in lijn met de klimaatverbintenis van Parijs.

De volgende informatie is o.a. vereist om in de ESG-rapportage op te nemen:

- welke duurzaamheidstrends en -ontwikkelingen een materiële impact kunnen hebben op de onderneming (bijv. tekort aan middelen, bedrijfsonderbrekingen door slechte weersomstandigheden enz.);
- welke materiële impact de onderneming heeft op haar omgeving (mens en milieu);
- informatie over langetermijndoelstellingen van de onderneming met betrekking tot ESG en de geboekte vooruitgang daarin;
- informatie over immateriële activa (bijv. sociaal kapitaal).

Momenteel is de rapportage over duurzaamheid alleen van toepassing voor grote bedrijven. Maatschappelijk staat duurzaamheid echter hoog op de agenda en dat betekent dat in de toekomst mogelijk ook een rapportageverplichting voor u als gemeente gaat gelden. Wij gaan graag met u in gesprek over hoe ESG binnen de gemeente is vormgegeven en hoe ontwikkelingen hierover worden gemonitord.

Wij kunnen u ondersteunen bij de uitwerking van uw duurzaamheidsstrategie, het adviseren omtrent te nemen acties omtrent uw duurzaamheidsstrategie en u te ondersteunen bij de bewaking van de realisatie van de strategie door middel van KPI's en dashboarding.

Btw-besparende schoolconstructies

De Hoge Raad heeft op 4 februari 2022 geoordeeld dat een gemeente bij de levering van een nieuw schoolgebouw aan een scholenstichting als btw-ondernemer handelt (i.e. een economische activiteit verricht), ondanks dat de levering plaatsvindt tegen een niet-kostendekkende vergoeding. De Hoge Raad merkt namelijk op dat algemeen bekend is dat gemeenten werkzaamheden met betrekking tot onroerende zaken verrichten en dat zij in dit kader worden aangemerkt als ondernemer in de zin van de btw. Dat in bepaalde situaties geen kostendekkende vergoeding wordt bedongen, doet niet af aan het btw-ondernemerschap. Ondanks dat de Belastingdienst de schoolconstructies met diverse middelen actief bestrijdt, blijkt uit deze zaak dat gemeenten onder bepaalde voorwaarden en omstandigheden de btw op de bouwkosten van schoolgebouwen in aftrek kunnen brengen.

Overige onderwerpen

Soft controls

De huidige maatschappelijke ontwikkelingen en toegenomen aandacht voor cultuur en gedrag alsmede de omgang met ethische dilemma's, maakt dat ook van de accountant wordt verwacht dat anders wordt gekeken naar risico's op dat gebied. Daarmee zijn soft controls, als belangrijke aspecten van cultuur en gedrag, een relevant onderdeel in de jaarrekeningcontrole.

In de herziene Standaard 315 Risico's op een afwijking van materieel belang identificeren is in paragraaf 21b vermeld:

'De accountant dient door het uitvoeren van risico-inschattingen inzicht te verwerven in de interne beheersingsomgeving. De accountant doet dit door te evalueren of:

- het management, onder het toezicht van de met governance belaste personen, een cultuur van eerlijkheid en ethisch gedrag heeft gecreëerd en gehandhaafd;
- de sterke punten in de elementen van de interne beheersingsomgeving samen een geschikte basis vormen voor de andere componenten van het interne beheersingssysteem van de entiteit gezien de aard en complexiteit van de entiteit, en;
- tekortkomingen in de interne beheersingsomgeving de andere componenten van het interne beheersingssysteem van de entiteit ondermijnen.'

Het is voor de accountant dus van belang om inzicht te verkrijgen in de cultuur van een organisatie en het gedrag van het management en de medewerkers. Dit kan zelfs al een rol spelen in het proces van opdrachtacceptatie en -continuering.

Cultuur en gedrag zijn brede begrippen. Cultuur is een gemeenschappelijke verzameling van normen, waarden en gedragsuitingen die gedeeld worden door de leden van de organisatie. Of anders gezegd: 'zo doen we dat hier'. Gedrag kan worden omschreven als een verzameling van bewuste of onbewuste, (niet-) tastbare handelingen die gestuurd worden door bijvoorbeeld overtuigingen en omgeving.

Organisaties die bewust hun cultuur managen zijn beter in het realiseren van doelen en het managen van risico's vergeleken met organisaties die dat niet doen. Het bewust managen van de cultuur gebeurt vanuit drie invalshoeken:

1. verantwoordelijk zijn, is cruciaal voor het realiseren van noodzakelijke veranderingen in een organisatie. De mate waarin een gemeente centraal of decentraal is georganiseerd is vanzelfsprekend van invloed op de rol- en verantwoordelijkheidsverdeling.
2. Processen en procedures: het besef dat het opleggen en handhaven van regels, het gedrag van mensen niet genoeg verandert.
3. Soft controls: het cultiveren van alle niet-tastbare maar wel gedrag-beïnvloedende factoren in organisaties die kunnen helpen bij het realiseren van doelen en het managen van risico's.
4. Organisatie en besturing: het besef dat alle organisatieonderdelen goed inzicht in soft controls levert samen met de analyse van hard controls een completer beeld op van de interne beheersingsomgeving en de mogelijke effectiviteit van de genomen interne beheersingsmaatregelen. In samenwerking met onze HR consultants gaan wij graag met u over dit onderwerp in gesprek.

Bijlagen

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2022 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A7	Regeling specifieke uitkering tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving			
A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen (SiSa tussen medeoverheden)			
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden toeslagenproblematiek			
C31	Regeling specifieke uitkering tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving			
C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen			
C43	Regeling reductie energiegebruik woningen			
C56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen			
C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen			
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			
D14	Specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertraging			
F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021			
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2021			
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2021	Zie volgende pagina		
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport			
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022			
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage (vervolg - Tozo)

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2022 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 2			
G4	Tozo 3			
G4	Tozo 4			
G4	Tozo 5			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage B – Ongecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het college om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De geconstateerde fouten ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid en onzekerheden zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van 1% respectievelijk 3% van de totale lasten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het resultaat, een bedrag tussen haakjes heeft een negatief effect op het resultaat. Rechtmatigheidsfouten kunnen niet gesaldeerd worden.

Fouten

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
EU Aanbestedingsrechtmatigheid		419
Totaal ongecorrigeerde controleverschillen	0	419
Effect niet gecorrigeerde controleverschillen voorgaande jaarrekening		n.v.t.
Totaal	0	419

Onzekerheden

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Prestatielevering jeugd	709	709
Prestatielevering WMO	124	124
Prestatielevering PGB	232	232
Totaal onzekerheden	1.065	1.065

Bijlage C – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering

Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2021 onderkend, deze zijn weergegeven op pagina 7 van dit verslag.

Samenwerking met interne accountantsdienst/andere accountants

Voor de jaarrekening van de gemeente Bloemendaal maken wij gebruik van diverse verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganisaties:

- IASZ voor de uitvoering van de participatiewet, Wmo en jeugdwet.
- GBKZ voor de heffing en inning van de gemeentelijke belastingen.

Wij hebben bij de accountant van de IASZ een review uitgevoerd en vastgesteld dat wij kunnen steunen op hun werkzaamheden. Voor de GBKZ hebben wij zelf een controle uitgevoerd.

Inschakeling van interne / externe deskundigen

Wij hebben in het kader van onze controle geen gebruik gemaakt van externe deskundigen.

Verbonden partijen

Ten aanzien van de verbonden partijen van gemeente Bloemendaal hebben wij vastgesteld dat:

- de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen;
- geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude;
- geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Significante uitdagingen/moeilijkheden tijdens de controle

Er zijn geen significante uitdagingen/moeilijkheden geweest tijdens de controle.

Significante schattingsposten

De belangrijkste schattingsposten binnen de jaarrekening van gemeente Bloemendaal betreffen:

- waardering van uw materiële vaste activa;
- nauwkeurigheid van de voorzieningen.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van de gemeenteraad beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden concluderen wij dat de gemaakte schattingen door het college aanvaardbaar zijn.

Bevestiging van het management

Wij zullen het college van burgemeester en wethouders ter confirmatie een schriftelijke bevestiging opvragen aangaande haar verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

Bijlage D – Onafhankelijkheid

Bevestiging van het management

Gezien de tuchtzaak tussen twee raadsleden van de gemeente Bloemendaal en een accountant van Baker Tilly (die in 2019 de jaarrekening van de gemeente Bloemendaal heeft afgetekend) heeft onze organisatie maatregelen genomen om haar verplichtingen richting de gemeente na te komen waarbij de onafhankelijkheid van de eindverantwoordelijk accountant niet in het gedrang mag komen. In 2020 heeft een wisseling plaatsgevonden van de eindverantwoordelijk accountant. Daarnaast zal net als voorgaand jaar een kwaliteitsreview op het dossier 2021 worden uitgevoerd. Beide maatregelen zijn afgestemd met de gemeente.

Baker Tilly heeft daarnaast diverse organisatorische maatregelen getroffen om zijn onafhankelijkheid en die van zijn medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- voorschriften en procedures omtrent onafhankelijkheid. Deze voorschriften voor professioneel gedrag op het gebied van kwaliteit en onafhankelijkheid zijn opgenomen in de Gedragscode van Baker Tilly. Deze Gedragscode geldt voor iedere medewerker van Baker Tilly en wordt natuurlijk steeds geactualiseerd;
- jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners en medewerkers van Baker Tilly en ondersteunende stafdiensten;
- cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling, of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- intern en extern kwaliteitsonderzoek;
- Twee registeraccountants betrokken bij wettelijke controleopdrachten
- reviews door externe toetsers die niet bij de opdracht betrokken zijn, ter waarborging van een deugdelijke grondslag/deskundig oordeel;
- rotatie van externe accountants op de opdracht.

Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

An aerial photograph of three people running on a paved path that stretches into the distance. The path is flanked by green grass and some tall grasses on the left. The runners are seen from behind, and their shadows are cast on the path. A dark horizontal band is overlaid across the middle of the image, containing the title text.

Bijlage E - Bevindingen IT-beheersing

Bevindingen IT-beheersing

Algemeen

IT General Controls

Veel handelingen die binnen organisaties plaatsvinden, worden geregistreerd door middel van automatisering. Daarbij zijn diverse interne beheersingsmaatregelen steeds vaker geautomatiseerd in softwarepakketten. Wij onderzoeken daarom de beheersing van uw IT omgeving en rapporteren daarover in deze management letter.

Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden gedurende Q1 2022 hebben wij onze inschatting van de kwaliteit van uw IT systeem en/of applicaties opgenomen. Hierbij hebben wij de volgende onderverdeling gemaakt om de kwaliteit weer te geven:

- Benodigd verbetering op (korte) termijn
- Adviespunt, verdere aanscherping mogelijk
- Op dit moment voldoende

Bij het uitvoeren van onze werkzaamheden hebben wij gekeken naar de algemene onderwerpen rondom de beheersing van uw IT omgeving zoals in de tabel rechts opgenomen. Op de navolgende pagina's zullen wij onze bevindingen rapporteren.

Onderwerp	Onderwerp
 Toegangs-beveiliging	Bij het toetsen van 'toegangsbeveiliging' wordt onderzocht of de inrichting van de IT-omgeving de authenticiteit van de gebruiker van een gebruikersaccount borgt. Vervolgens onderzoeken wij de mogelijkheden voor het 'steunen' op autorisaties en de processen rondom het verstrekken, muteren en ontnemen van autorisaties binnen de omgeving. Wanneer de randvoorwaarden hiervoor voldoende aanwezig zijn, kunnen wij in de controle gebruik maken van ingerichte functiescheiding in het systeem.
 Wijzigings-beheer	Bij het doorvoeren van wijzigingen in software-omgevingen kunnen ontstaan risico's voor de bedrijfsvoering van uw organisatie. Wij verwachten daarom dat er een vaste werkwijze is ingericht voor het doorvoeren van wijzigingen in de functionaliteiten van de applicatie. Daarnaast verwachten wij dat er gebruik wordt gemaakt van een test- en productie omgeving.
 Continuïteits-maatregelen en beveiliging	Onder de noemer continuïteit en beveiliging krijgen wij inzicht in uw beheersing van risico's gericht op continuïteit van uw bedrijfsvoering. Hierbij kan discontinuïteit worden veroorzaakt door menselijk of technisch falen, maar ook door interne of externe kwaadwillenden. Voor continuïteit zijn met name het punt in de tijd aan tot waar u gegevens bij discontinuïteit kunt herstellen en de tijd die het kost om tot een normale bedrijfsvoering te komen bij discontinuïteit van belang. Hiernaast schatten wij uw beheersing van cyber risico's in.
 Adviespunten zonder directe impact	Adviespunten zonder directe impact Gegeven de omvang van uw organisatie en de mate waarin de IT-beheersingsomgeving invloed heeft op de bedrijfsvoering binnen de organisatie, zijn wij met u overeengekomen dat wij over de volgende onderwerpen wel analyseren in kader van onze controle, maar niet rapporteren: - IT-beleid; - Verantwoordelijkheden en regiefunctie; - Procedure beheersing van incidenten; - Uitvoering procedures beheersingsmaatregelen IT (reproduceerbare beheersing van o.a. toegangsbeveiliging en wijzigingsbeheer) Overigens hebben wij omtrent deze onderwerpen geen bevindingen geconstateerd die significante impact hebben voor de jaarrekeningcontrole.

Bevindingen IT-beheersing

Toegangsbeveiliging en wijzigingsbeheer

De conclusies die wij op basis van onze werkzaamheden trekken over de algemene inrichting van IT bij uw organisatie, delen wij op deze pagina met u.

Authenticatie

Door middel van authenticatie wordt geborgd dat een gebruiker zichzelf kan identificeren binnen een geautomatiseerde omgeving. Kort gezegd: de gebruiker toont aan dat hij/zij inlogt met een eigen persoonsgebonden account en daarmee is wie hij/zij claimt te zijn. Wij scharen onder dit onderwerp m.n. de wachtwoordvereisten.

Autorisatie

Op het gebied van autorisatie zijn verschillende vormen van diepgang te definiëren. Wat wij onderzoeken en aan u rapporteren als het gaat om de randvoorwaarden rondom autorisatie, zijn de rechten die de mogelijkheid bieden om autorisatiestructuren te wijzigen en of deze rechten belegd zijn bij functionarissen met een onafhankelijke positie ten opzichte van de jaarrekening. Dit geldt voor zowel voor rechten op applicatie- als database-niveau voor applicaties in scope van onze controle. Daarnaast is een effectieve vaste werkwijze voor het toekennen van rechten noodzakelijk om gedurende een periode te kunnen steunen op het feit dat rechten adequaat beperkt zijn.

Wijzigingsbeheer

Bij het doorvoeren van wijzigingen in software-omgevingen ontstaan risico's voor de bedrijfsvoering van uw organisatie. Wij verwachten daarom dat het proces voor wijzigingen een proces doorloopt, waarmee de risico's die gelopen worden, zijn ingeschat, worden geadresseerd en dat hierop maatregelen genomen worden.

Authenticatie

Autorisatie

Wijzigingsbeheer

Omgeving

Key2Financiën

Authenticatie

Gebruikers worden middels een vaste werkwijze aangemaakt in de applicatie. Er zijn echter wel generieke gebruikers in de applicatie aanwezig waarop ingelogd zou kunnen worden. De ingestelde wachtwoordinstellingen zijn van voldoende niveau om de authenticatie van een gebruiker van een gebruikersaccount te borgen.

Autorisatie

De hoge rechten in de applicatie Key2Financiën zijn onvoldoende beperkt tot onafhankelijke functionarissen. De kans bestaat dat bedoelde functiescheiding wordt doorbroken. Daarnaast zijn er beperkt tot geen procedures om de adequate inrichting van rechten en rollen binnen de applicatie gedurende de gehele controleperiode te borgen.

**zie bijlage 1 voor nadere toelichting beheersing autorisaties.*

Wijzigingsbeheer

Er zijn geen indicaties dat er wijzigingen, met impact op de betrouwbare gegevensverwerking van de applicatie, zijn doorgevoerd. Het wijzigingsbeheer proces kan worden aangescherpt door (achteraf) de impact van de wijziging te beoordelen aan de hand van bijvoorbeeld release notes.

Bevindingen IT-beheersing

Toegangsbeveiliging en wijzigingsbeheer

De conclusies die wij op basis van onze werkzaamheden trekken over de algemene inrichting van IT bij uw organisatie, delen wij op deze pagina met u.

Authenticatie

Door middel van authenticatie wordt geborgd dat een gebruiker zichzelf kan identificeren binnen een geautomatiseerde omgeving. Kort gezegd: de gebruiker toont aan dat hij/zij inlogt met een eigen persoonsgebonden account en daarmee is wie hij/zij claimt te zijn. Wij scharen onder dit onderwerp m.n. de wachtwoordvereisten.

Autorisatie

Op het gebied van autorisatie zijn verschillende vormen van diepgang te definiëren. Wat wij onderzoeken en aan u rapporteren als het gaat om de randvoorwaarden rondom autorisatie, zijn de rechten die de mogelijkheid bieden om autorisatiestructuren te wijzigen en of deze rechten belegd zijn bij functionarissen met een onafhankelijke positie ten opzichte van de jaarrekening. Dit geldt voor zowel voor rechten op applicatie- als database-niveau voor applicaties in scope van onze controle. Daarnaast is een effectieve vaste werkwijze voor het toekennen van rechten noodzakelijk om gedurende een periode te kunnen steunen op het feit dat rechten adequaat beperkt zijn.

Wijzigingsbeheer

Bij het doorvoeren van wijzigingen in software-omgevingen ontstaan risico's voor de bedrijfsvoering van uw organisatie. Wij verwachten daarom dat het proces voor wijzigingen een proces doorloopt, waarmee de risico's die gelopen worden, zijn ingeschat, worden geadresseerd en dat hierop maatregelen genomen worden.

Authenticatie

Autorisatie

Wijzigingsbeheer

Omgeving

Civision Belastingen

Authenticatie

Gebruikers worden middels een vaste werkwijze aangemaakt in de applicatie. Er zijn echter wel generieke gebruikers in de applicatie aanwezig waarop ingelogd zou kunnen worden. De ingestelde wachtwoordinstellingen zijn van voldoende niveau om de authenticatie van een gebruiker van een gebruikersaccount te borgen.

Autorisatie

De hoge rechten in de applicatie Civision Belastingen zijn onvoldoende beperkt tot onafhankelijke functionarissen. De kans bestaat dat bedoelde functiescheiding wordt doorbroken. Daarnaast zijn er beperkt tot geen procedures om de adequate inrichting van rechten en rollen binnen de applicatie gedurende de gehele controleperiode te borgen.

**zie bijlage 1 voor nadere toelichting beheersing autorisaties.*

Wijzigingsbeheer

Er zijn geen indicaties dat er wijzigingen, met impact op de betrouwbare gegevensverwerking van de applicatie, zijn doorgevoerd. Het wijzigingsbeheer proces kan worden aangescherpt door (achteraf) de impact van de wijziging te beoordelen aan de hand van bijvoorbeeld release notes.

Bevindingen IT-beheersing

Regiefunctie, continuïteitsmaatregelen en beveiliging

Let op: de onderwerpen volgen uit interviews en hierop zijn door ons over het algemeen geen testwerkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat de IT-omgeving is ingericht zoals ons voorgesteld is. Dit beperkt de zekerheid die u kunt ontleen aan de door ons beschreven aandachtspunten.

Verantwoordelijkheden en regiefunctie

Wij verwachten dat binnen uw organisatie duidelijke afspraken zijn gemaakt ten aanzien van verantwoordelijkheden over uitvoering op het gebied van IT. We hebben waargenomen dat dit het geval is.

Daarnaast is vernomen dat er middels maandelijkse en wekelijkse overleggen met de leverancier OGD regie wordt gevoerd op de wijze waarop zij haar beheer uitvoeren.

Continuïteitsmaatregelen

Recovery Point objective (RPO): De RPO is het punt in de tijd tot waar men minimaal de gegevens moet kunnen herstellen. Het is dus de acceptabele hoeveelheid aan dataverlies uitgedrukt in tijd.

Back-ups: ten aanzien van de kantooromgeving en applicaties worden periodiek back-ups gemaakt door de externe IT dienstverlener.

Recovery Time Objective (RTO): Een RTO is de tijd waarna een proces/middel na een onderbreking moet teruggebracht zijn op een aanvaardbaar niveau, om een onacceptabele impact op de organisatie te vermijden.

Recovery: Er is vernomen dat er geen periodieke recoverytest wordt uitgevoerd waarbij de gehele omgeving wordt getest.

Uitwijk: Er is vernomen dat er geen periodieke uitwijktest wordt uitgevoerd waarbij de gehele uitwijkomgeving wordt getest.

Beveiliging

Beveiliging

De beveiliging van de IT-omgeving delen wij op in verschillende aspecten, welke wij hieronder hebben weergegeven.

Fysieke beveiliging: De servers zijn ondergebracht bij externe service- organisaties. Afspraken omtrent de fysieke beveiliging van de serverruimtes staan beschreven de SLA.

Preventie: Een firewall en virusscanner is aanwezig en wordt actief beheerd door uw leverancier.

Monitoring: De leverancier levert periodiek een rapportage op waarin onder andere gerapporteerd wordt over (cyber)security en maatregelen hieromtrent.

Bijlage 1:

Logische toegangsbeveiliging

Wij onderscheiden vijf bouwstenen ten aanzien van toegangsbeveiliging, waarbij bouwstenen gestapeld, naast een sterke IT beheersing, ook de meeste controlezekerheid oplevert. Beperkingen in de onderliggende steen, zorgt voor een verzwakking van de bovenliggende stenen. In het onderstaande figuur zijn de bouwstenen schematisch weergegeven, op de volgende slides geven wij per applicatie weer welke bevindingen wij per applicatie hebben:

Authenticatie

Databases: Basis voor toegangsbeveiliging van een applicatie is dat de applicatie de enige toegangspoort is en dat niet rechtstreeks op de database gemuteerd kan worden.

Wachtwoorden: Sterke, regelmatig wijzigende wachtwoorden voor applicaties en databases zijn de basis voor toegangsbeveiliging, samenhangend met bewustzijn bij medewerkers.

Autorisatie

Hoge rechten: Voor het beheersen van autorisaties is het cruciaal dat de rechten tot het aanpassen van rechten zijn beperkt tot medewerkers die geen belang hebben bij aanpassingen.

Gewenste situatie: Iedere organisatie zal moeten bepalen wat de "SOLL-positie" is ten aanzien van rechten, met name gericht op kritische functiescheidingen

Beheersen mutaties: Wanneer de gewenste situatie is ingericht, verwachten wij een beheerst proces ten aanzien van het toekennen, ontnemen en wijzigen van rechten inclusief monitoring en controle.

Contactgegevens

R. (Rik) Opendorp RA

Partner Audit

+31 (0)20 – 644 2840

r.opendorp@bakertilly.nl

M.P.M. (Marc) Wijdoogen MSc. RA

Manager Audit

+31 (0)20 – 644 2840

m.wijdoogen@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Entrada 303

Postbus 85745

1114AA Amsterdam

+31 (0)20 – 644 2840